

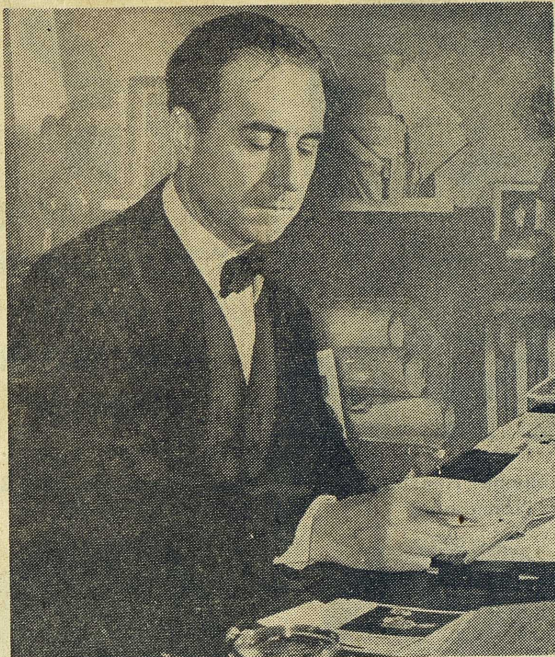
8/2

En besatt: Julien Green

BLAND DE BERÖMDA diktare som är religiöst besatta är Julien Green kanske inte den störste dik- taren, men han är den som är mest besatt — ägd och driven — av sin religion. Mauriac kan slå sig lös i retorik och politik, Gra- ham Greene till och med i vir- tuos lekfullhet; Julien Green sit- ter där i fruktan och bävan inför sin Herre. Dagboksanteckningar- na, än mer än romanerna och skå- despelen, vittnar om denna fän- genskap i tron. Och för varje samling av dessa anteckningar blir vittnesbördet starkare. I de tidigare volymerna fanns "vanli- ga" anteckningar, meddelanden om samtal, reflexioner kring dagshän- delser, till och med antydningar om yttre personliga upplevelser. Nu, i den senaste och sjunde vo- lymen ("Le bel aujourd'hui, 1955 —1958"), är det nästan slut med allt detta. Boken domineras helt av meditationerna om Gud, fräls- ning och moral; andra ting är obe- tydliga, avlägsna. Men ändå kan dessa anteckningar genom sin in- tensitet, renhet och uppriktighet ge människor utan tro, likaväl som de religiösa, glädje och spän- ning.

Uppriktighet. "Vad man kallar en uppriktig författare år 1955", skriver Green, "är den som åt ny- fikenheten utlämnar alla smu- lor, alla detaljer i sitt intima liv — om han håller tyst om något, känner sig publiken bestulen."

Det är alltså inte den sortens uppriktighet Green söker; "jag misstror alltid dem som talar om uppriktighet. De uppriktiga män- niskorna säger i regel ingenting om detta, lika litet som äkta sol- dater talar om mod." Inte heller talar han om att "känna sig själv" eller "vara sig själv", dy- lika fantomer lockar honom inte. Att man ändå måste kalla honom uppriktig beror på att han skri- ver om det för honom väsentliga och att det sker med en ärlighet och trovärdighet nästan utan mot- stycke. Ingen uppgift, ingen for- mulering synes nedskrivna för att förvåna, chockera eller briljera; allt verkar, trots att det är till- kommet för att publiceras, fram- pressat av nödvång, utan någon annan ambition än den att vara saklig och precis. Green skriver att han tidigare hett längtat efter berömmelse, men att han "år 1955 kan skriva i visshet om att inte ha någon jordisk ärelystnad"; det otroliga är att vi tror på honom. Någon högfärd finns kvar, men den är medveten och ständigt be- kämpad — "hur skall man göra sig fri från den?" Den är inte maskerad som ödmjukhet; Green talar om "den organiserade, den ostentativa anspråkslöshet som är

Herbert Tingsten skriver här om den senast utkomna delen av Julien Greens (ovan) dagboksanteckningar, som uteslutande speglar författarens religiösa övertygelse: "Den ångestfulla, någon gång i passionerad och hängiven lycka blommande tron är hans öde."

värre än allt annat... Jag tycker mera om det öppna högmodet, högmodet i all sin dumhet och vulgaritet."

Green lever i ångest, eller kanske riktigare, i ångslan. I ett te- levisionsamtal har han förklarat att känslan av ständig fara fram- trädde då han var omkring fem- ton år gammal, "utan tvivel där- för att det var det år då min mor dog, och så länge min mor levde fanns det för mig ingen fara i hela världen". I dödssträcken, en smula mildrad med åren, kon- centreras rädslan och förtvivlan: "Det är omöjligt att vara lycklig länge på en jord där döden finns."

Efter moderns död säger sig Green "först hos sig själv, sedan hos Gud ha sökt ~~hjälp~~ ^{hjälp}, den ointagliga borgen, den enda till flykten". Men hans Gud är på en gång en tillflykt för ångslan och en symbol för denna ångslan; Greens gudsfuktan är fruktan i

rig; "i en värld som våldsamt förkastar tron tror jag som man trodde för åttahundra år sedan". Han är rent av orolig för att han aldrig tvivlar; de största kristna har ibland tvivlat, skriver han, och det är kanske därför något fel på hans kristendom. Men hans religiösa ångslan — hans till re- ligion översatta ångslan — kom- mer till uttryck i andra ting. Han känner samma åtra att ständigt vara Gud nära som han som barn kände efter moderns ömhet. "Det finns dagar då man vid tanken på Gud känner sig som en stackars vilsegången hund som söker sin herre." "Jag beundrar själstyr- kan hos ateisterna som kan leva och bära dagarnas tyngd utan att ha det eviga att stödja sig på." Han känner också fruktan för att tänka eller handla så att han skall sära Gud. Därför leder hans re- ligion till moralism, framför allt till strävan att övervinna köttets frestelser. I äldre dagböcker skymtar homosexuella förhållan- den; nu synes Green ha nått tek- nisk kyskhet, men den bevaras under svåra anfäktelser. Överallt, i sällskapslivets nöjen, i skönhe- tens lockelser, i stillheten och det inre lugnet, spårar han djävul- lens, demonernas förförelsekon- ter. Bakom den kyligt utmejslade stilen, blott någon enda gång av- bruten av ett förtvivlat utrop, ser vi en människa i sådan vånada att varje dag blir en heroisk handling.

Vad, närmare bestämt, Julien Green tror, får vi inte reda på, och det har — kan man tryggt på- stå — inte något större intresse, ja, det har knappast med saken att göra. Green har någonstans skrivit att han tror på allt den katolska kyrkan gör, men han söker inte fixera läran. De uttalan- den han gör i trosfrågor är ofta naiva och primitiva; han funde- rar på varför Gud tillåter ondskan och synden, frågar sig om få eller många blir frälsta, tror eller tviv- lar på predestinationen. Den ång- estfulla, någon gång i passionerad och hängiven lycka blommande tron är hans öde, inte dialektik och teologi. HERBERT TINGSTEN

ordets egentliga mening lika myc- ket som tillit och förtrostan. "En behaglig liten religion för direkt till helvetet. En behaglig liten re- ligion som söver och välsignar. Det är vad djävulen älskar." Man vill följa Guds bud och "bära sitt kors", skriver han. "Men vilket kors? Inte ensamheten, inte sjukdomen, inte den ständiga stri- den mot sin egen natur. Något an- nat kors. Ett vackrare kors. Något som är prydligt och inte alltför tungt. Men det finns inga kors av den modellen. Kanske på lek- saksavdelningen..."

Dessa citat ger en föreställning om den spänning som är religio- nens villkor för Green. Denna spänning innebär inte att han tvivlar. Tvärtom, han tvivlar ald-

H. Fastnageln